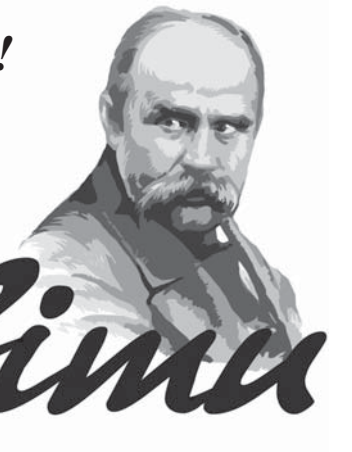

СЛОВО

Без мови немає нації!

Протівими

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТИЖНЕВИК

34 (982), 23—29 серпня 2018

З Днем Незалежності, Україно!

Підняття державного прапора України над будинком Верховної Ради 24 серпня 1991 року

Виступ ансамблю пісні і танцю одеського військового округу біля Одеського театру опери та балету під час святкування Дня Незалежності України. Одеса, 24 серпня 1992 року

Урочистий марш духових оркестрів на Хрещатику під час святкування Дня Незалежності України. Київ, 24 серпня 1993 року

Авіашоу під час святкування 2-ї річниці Незалежності України. Київ, 24 серпня 1993 року

Урочисте покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку на честь 3-ї річниці Незалежності України. 24 серпня 1994 року

Святкування 4-ї річниці незалежності України на Майдані Незалежності. Концертна програма "Україно, ми твої сини". 24 серпня 1995 року

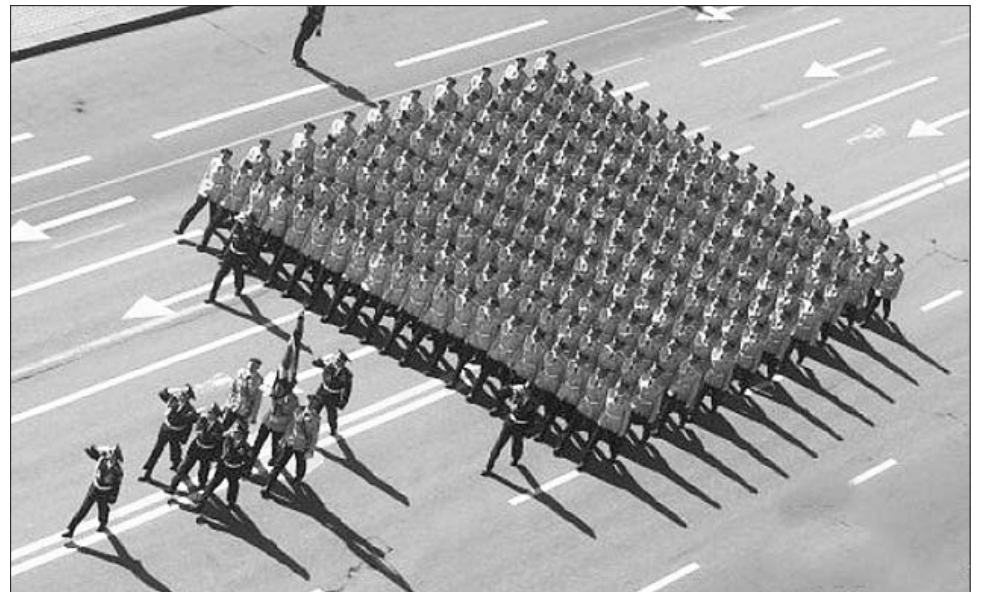
Парад ретро-автомобілів під час театралізованого дійства на Хрещатику з нагоди 7-ї річниці Незалежності України. Київ, 24 серпня 1998 року

Парад спортсменів на Хрещатику під час святкування 7-ї річниці Незалежності України. Київ, 24 серпня 1998 року

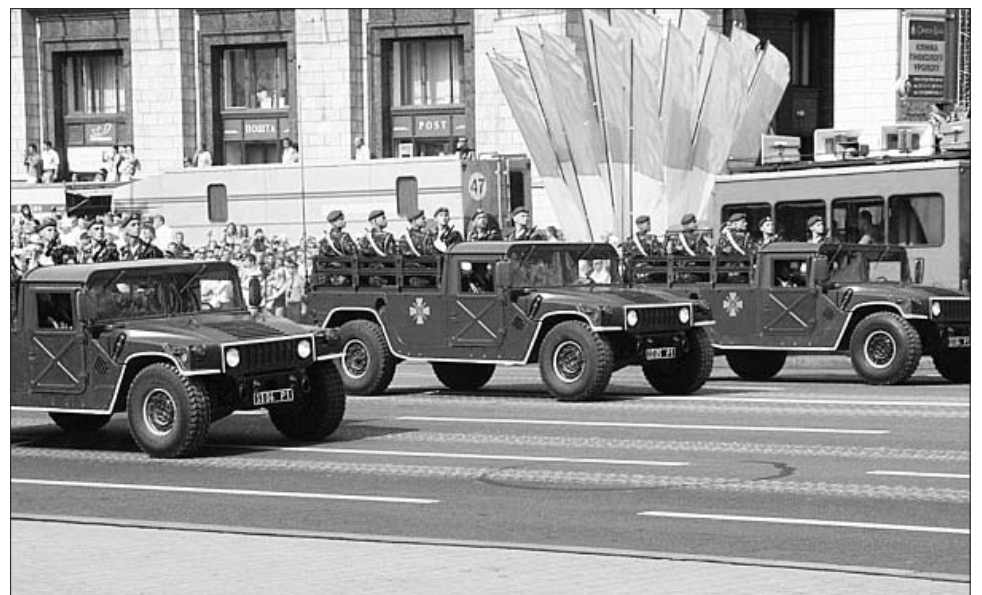
Танки, які беруть участь у військовому параді на честь 8-ї річниці проголошення Незалежності України, проходять по Хрещатику. 24 серпня 1999 року

Військовослужбовці української армії проходять урочистим маршем по центру Києва під час парадів військ, присвячених 13-й річниці Незалежності України. 24 серпня 2004 року

Президент України Віктор Ющенко разом з дружиною Катериною і дітьми йдуть у Софійський собор на Молитву за Україну. Київ, 24 серпня 2006 року

Колонна "Хамві" 95-ї аеромобільної бригади проходить Хрещатику на параді на честь Дня Незалежності України. Київ, 24 серпня 2008 року

Україна відзначала День Незалежності протистоянням опозиційних демонстрантів і правоохоронців. 2011 рік

Парад вишиванок. Київ, 24 серпня 2012 року

Парад вишиванок. Київ, 24 серпня 2014 року

Військовий парад з нагоди Дня Незалежності України. Київ, 24 серпня 2014 року

У Калуші відбулася традиційна хода у вишиванках з нагоди Дня Незалежності України. 24 серпня 2015 року

Військовий парад з нагоди Дня Незалежності України. Київ, 24 серпня 2015 року

Парад вишиванок. Київ, 24 серпня 2016 року

Військовий парад з нагоди Дня Незалежності України. Київ, 24 серпня 2016 року

У Києві 24 серпня на честь Дня Незалежності України пройшов Марш нескорених. 2017 рік

Яскравий символ епохи

Анатолій КОВАЛЬЧУК,
просвітянин м. Бориспіль

Світлої пам’яті Левка Лук’яненка

Не доживши півтора місяця до дев’яносторіччя, яке припадає на 24 серпня — день 27-ї річниці Незалежності України, погинув у засвіти Левко Лук’яненко — унікальна Людина, Великий Українець, Національний Герой, який присвятив своє життя шляхетній меті: самовідданій, безкомпромісній боротьбі за державну незалежність Батьківщини.

Засуджений за патріотичну діяльність до страти, 32-річний Левко (не вбивця, не дугогуб, не терорист, а мирна, інтелігентна, високоосвічена людина!) 72 доби провів у камері смертників — темному, похмурому, схожому на могилу казематі, щомиті чекаючи розстрілу. Понад два місяці перебував у незбагненному для більшості людей психоемоційному стані, коли кожна хвилина, година і кожен день життя сприймаються як останні. Проте комуністична влада, несподівано продемонструвавши “великий гуманізм” щодо молодого освіченого українця, милостиво пощадила його, скасувавши смертний вирок (існує версія, що за свого земляка заступився тодішній генеральний прокурор СРСР Руденко, також уроженець Чернігівщини).

Але окупанти побоялися відпустити на волю незламного українця, тому не визнали його невинним, не виправдали. Натомість учасника бойових дій у Другій світовій війні, правника з дипломом юридичного факультету Московського держуніверситету на 15 років запроторили до концтабору. Довгі 27 років — майже третину свого життя — відмучився Л. Лук’яненко в комуністичних катівнях. І за що? За небажання бути рабом і холуєм совєцького антиукраїнського режиму, за спробу на практиці реалізувати гарантовані тодішньою Конституцією людські й національні права. Зокрема — право на вихід України зі складу ССРСР.

Чим дорогий для нас Левко Лук’яненко, за що ми, українці, безмежно вдячні йому і багатьом сотням його побратимів, мужнім патріотам і правозахисникам — колишнім політичним в’язням московсько-комуністичного режиму, чому пишаємося ними? Передусім за те і тому, що ці люди високо підняли планку моральних вимог до себе й до свого оточення. Вони не могли й не хотіли жити у щоденній брехні й криводушному лицемірстві. Кришталево-чисте сумління не дозволяло їм брати приклад зі слухняно-мовчазної більшості, ставати безхребетними пристосуванцями, покірними, прислужниками ворогів і носити маску лояльності до нечужих окупантів.

Своїм чесним життям, безкомпромісною боротьбою за волю Батьківщини Л. Лук’яненко і його соратники продемонстрували світові: попри жахливе, довготривале нищення Москвою українства, найкращі представники нашого народу завжди зберігали (також і нині плекають!) вільний, нездоланий, ніколи й ніким не переможений козацько-гайдамацький героїчний дух. Пам’ятаймо: саме завдяки могутньому революційному духові, “що тіло рве до бою, рве за поступ, щастя й волю”, і постала Самостійна Україна. На жаль, наша Держава нині ще зовсім не така, про яку мріяли багато поколінь українців, за яку ми боролися — завзято, натхненно й відважно, з ве-

ликою вірою у власну правоту і тріумфальну перемогу, з упевненістю в тому, що влада і власність у Вільній Україні назавжди перейдуть до рук нашого народу, що добро і правда остаточно переможуть і на віки-вічні запанують на рідній землі.

Нині було б помилково і несправедливо вважати Л. Лук’яненка та інших жорстоко покараних московськими окупантами активних учасників руху опору комуністичній владі лишень невинними жертвами політичних репресій. Акцент треба ставити не тільки і не стільки і не так на величезній саможертвості борців за Україну, як на їхній безмежній, непереборній синівській любові до рідного народу, до святої правди, добра і справедливості. А також на рідкісному героїзмі, на непересічних бійцівських якостях. На непохитній вірі в Бога, яка завжди дає наснагу і підтримує навіть у здавалося б, безнадійній боротьбі за святу справу.

Чимало учасників боротьби за Вільну Україну, серед них Л. Лук’яненко, не одне десятиріччя відмучилися в комуністичних в’язницях. А декотрі, — серед них і Василь Стус — вже більш ніколи не побачили рідної України. Бо не змогли вижити в холодному, гнилому кліматі далекої чужини, не витерпіли щоденних знущань і принижень з боку табірної адміністрації.

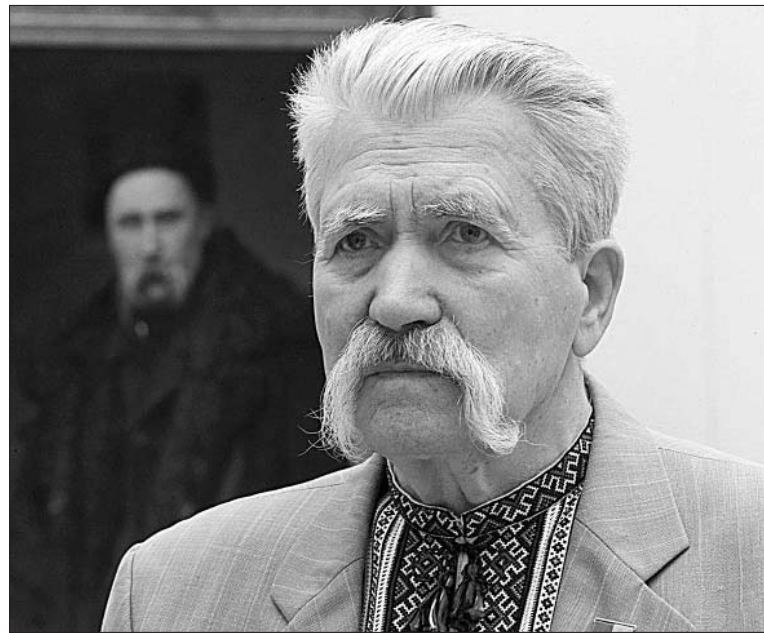
Усі, хто особисто знав Л. Лук’яненка, констатуємо: довготривала важка неволя, багаторічна примусова відірваність від Батьківщини, ізоляваність від родини, неможливість спілкування з побратимами — людьми високоосвіченими, культурними і гуманними, які сповідували українські і загальноцивілізаційні моральні цінності, не призвели до втрати ним природженої людяності й доброти, віри в остаточну перемогу справедливості. Він не зачерствів душею. Не зненавидів тих, хто ламав його життя (своїх ворогів) і, як справжній християнин, не прагнув помсти. Бо розумів: саме вони, його осатанілі кати — найбільші жертви московського комуністичного режиму. Навіть на волі були ті виродки мерзенними бязгузами, нищими, підлими рабами сатанинського кремлівського режиму. А він, понад чверть століття перебуваючи за колючим дротом, завжди залишався духовно вільним.

Після всіх жахів, пережитих в ув’язненні, Л. Лук’яненко вже нічого й нікого, крім Бога, не боявся. Ніколи не мав особистої охорони. Як політик і депутат, завжди був з народом, за кожної нагоди зустрічався з людьми, вислуховував їхні думки і пропозиції. Нам імпонували його

розсудливість і мудрість, доброзичливість і делікатність, спокій за будь-яких обставин. А також ясність думки, неквапливість, аргументованість, короткість і чіткість мови. Він ніколи не драгувався, ні на кого не сердився і не кричав. Не вживав гнилих, лайливих слів. На відміну від багатьох колег-політиків — почасти грубих, холодно-бездушних, черствих, невірних, лукавих і цинічних, він був справжнім, а не удаваним, найвищої проби українським інтелігентом, істинним європейцем.

Як державний діяч, Л. Лук’яненко був мудріший і далекоглядніший за більшість колег. Він ніколи не вірив лукавій Москві, на відміну від декотрих новоспечених “патріотів і патріоток”, зневажав її плюгавих кагебістських керманівців. Вказував на потребу рішуче, швидко й остаточно вийти зі сфери політичного впливу Кремля. Вбачав велику небезпеку в економічній залежності від Московщини, зокрема від її енергоносіїв. Завжди говорив і писав: ідеологічна, інформаційна, культурно-духовна й мовна експансія споконвічного лютого ворога — пряма загроза національній безпеці України. Тому закликав владу берегти й розвивати українську культуру, відродити національний кінематограф, українізувати телебачення. Наполягав на зміцненні обороноздатності України, вважав, що наші добре оснащені й забезпечені Збройні Сили мають завжди перебувати в постійній бойовій готовності для відбиття наступу потенційного агресора. Наголошував: вектор цивілізаційного руху нашої держави повинен бути спрямований на Захід, а стратегічна мета України — вступ до НАТО та ЄС. Обурювався тим, що влада засмічена численною московською агентурою (міністр оборони і голова СБУ при владі “регіків” були громадянами Московії, а особистий перекладач чинного прем’єр-міністра і колишнього президента, якийсь Єжов — чи не нащадок сталінського наркома НКВД? — московським шпигуном).

На жаль, всі самозакохані, здемонізовані великою владою високопосадовці мають спільну ваду: ніколи не прислухаються до висновків і порад незалежних, мудрих, (краще освічених, досвідчених і більших патріотів, ніж вони самі) представників громадянського суспільства. Зокрема про це з болем говорив також Богдан Гаврилишин та інші поважні особи. Натомість очільники цілковито довіряють своїм “аналітикам” (не відомо, з якої кишені виїнятим). Сумні результати недолугої кадрової політики й огидного механізму ухвален-

ня важливих державних рішень — непростимі, помилкові висновки, немудрі слова і вчинки, навіть злочинні дії високопосадовців. Підтвердження сказаному — плівки призабутого майора держохорони Мельниченка, з котрих весь світ дізнався, як ухвалили рішення, зокрема щодо журналіста Гонгадзе й інтернет-газети “Українська правда”, колишній президент Кучма, голова АП Литвин та очільник МВС Кравченко.

Ніколи не прагнув для себе багатства, почестей і нагород. Тому не надбав ні статків, ні маєтків. Доживав віку не в розкішному палаці, а в простій сільській хаті. Не раз говорив: бути багатим у бідній країні — вища міра аморальності для будь-якої особи, а для борця за її незалежність, політика, державного діяча — й поготи.

Справедливо вважав великими грішниками всіх можновладців, які впродовж чверті століття керували й керують нашою державою.

Недолуга, нерозумна політика влади дуже вигідна Москві. Ворог радіє, спостерігаючи за наростанням протестних настроїв у нашому суспільстві. Й очевидно, дуже хоче, щоб замість нації статечних господарів, чесних, дбайливих і старанних працівників українці стали вічними бунтівниками і повстанцями. Щоб, добре навчившись проганяти стару антинародну, брехливу, злочинську і корумповану владу, ми ніколи не змогли об’єднатися, згуртуватися й обрати якісно нову — свою, українську, патріотичну, компетентну й чесну. Підзвітну і підконтрольну нашому народові. Адже перманентний хаос у державі, міжкланова гризня, зростання бідності, смертності, алкоголізму та інших соціальних лих, зневага чиновників до людей, неспроможність (чи не бажання?) численних правоохоронців приборкати злочинність породжують у суспільстві страх і невпевненість, посилюють еміграційні настрої. Для відвернення великої небезпеки, що нависла над Україною, маємо покладатися тільки на здорові, патріотичні й мудрі сили нашого народу. Усвідомлюємо: без згуртованого українства міжнародне співтовариство, закордонні друзі та їхня щедра допомога не врятують нашу державу від загибелі.

Л. Лук’яненко входив до кола непересічних осіб, яких ми справедливо вважали моральними ав-

торитетами нації. Людей з таким широким діапазоном суспільно значущих позитивних якостей, якими щедро наділила його природа, ніколи й ніде не буває багато. Народжуються вони не часто, але живуть яскраво. Нема жодних сумнівів: якби Україна мала нині декілька сотень молодих героїчних Лук’яненків, Чорноволів і Стусів, справи в державі докорінно і швидко змінилися б на краще. Тому великі Українці — а не бандити-олігархи, не зрадливі і брехливі політики, не мляві, злодійкуваті, шахраюваті й корумповані чиновники, не продажні правоохоронці (усю мерзенну наволок мусимо рішуче змести!) — повинні стати для нашої молоді гідним прикладом і взірцем для наслідування.

Левко Лук’яненко і його побратими, неначе незгасні смолоскипи, завжди яскраво горіли, освітлюючи шлях тим, хто щиро прагнув послужити Вітчизні й рідному народові. Вони, як метеори, яскраво спалахнувши, промчали в небесній високості на тлі міріад непорушних далеких зірок. Кульмінаційним, найщасливішим моментом усього подвижницького життя Левка Лук’яненка стало 24 серпня 1991 р. У день свого 63-річчя, коли в екстремальних умовах вирішувалося питання державності Батьківщини, він написав історичної ваги документ — текст Акта проголошення незалежності України. Конституційною більшістю його ухвалила Верховна Рада (як учасник тих вікопомних подій, стверджую: більшість нардепів голосували “за”, перебуваючи під шаленим психологічним тиском майже 200 тисяч рішуче налаштованих патріотів, які на заклик лідерів Народної Ради прибули того дня до стін ВР і взяли її в облогу). Завдяки цьому Л. Лук’яненко золотими літерами назавжди вписав своє ім’я в історію України і став одним із батьків-засновників нашої Держави.

Левко Лук’яненко — постать історична, легендарна, значуща, гігантська, монументальна. Він — пам’ятник і яскравий символ епохи.

Віriamo: нинішнє покоління українців організується і, мобілізувавши всі сили, переможе клятих, пройнятих сатанинством ворогів, захистить і назавжди збереже нашу державу. Самостійна, суверенна, Соборна, демократична, могутня, соціальна, заможна Україна назавжди стане найвеличнішим пам’ятником Левку Лук’яненку і всім борцям за її Незалежність!

Полтавська «Просвіта» передала воїнам східного фронту патріотичну літературу

Просвітяни Полтавщини передали у військові частини Донецької і Луганської областей велику добірку історичної та художньої літератури (загалом понад сто найменувань), портрети Симона Петлюри авторства уродженця Полтавщини, австралійського художника Федора Габелка, а також плакати про історію українського війська.

волюція 1917—21 рр.» — це збірник документів, листів, спогадів, статей із того буремного героїчного й водночас трагічного часу. «Опубліковані листи, документи, спогади про Головного Отамана армії УНР і про той буремний час збройної боротьби із нашим одвічним ворогом — російськими білими і червоними загарбниками, або, як писав Симон Васильович у «Наказі Головної команди військ УНР 26 серпня 1919 року ч. 131» чорносотенцями та червонотенцями (одна темна зграя). Багато думок Симона Петлюри, висловлених у його листах, документах на диво актуальні і через 100 років. Бо ж і сьогодні вогор той самий, а його хижі наміри такі ж, як і 100 років тому», — зазначив М. Кульчинський.

Завдяки «Просвіті» й Українському інституту національної пам'яті (УІНП) кабінети гуманітарної підготовки низки військових частин ЗСУ у зоні ООС поповнилися плакатами «**Воїни Українського війська**». «Це ілюстративний матеріал, який подає інформацію про історію Українського війська від часів Київської Русі-України, козаччини, Гетьманщини, УНР, ЗУНР до сучасності», — поінформували в УІНП.

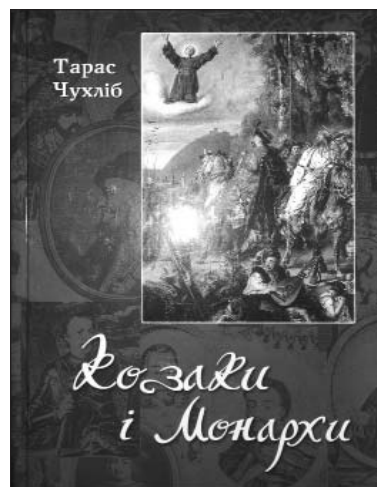
Окрім плакатів, «Просвіта» отримала й подарувала захисникам України книги УІНП. Про це сповістив перший заступник голови Полтавського ОО ВУТ «Просвіта» Олег Пустовгар. Він коротко розповів про книги УІНП: «Брошура «**Симон Петлюра. 1879—1926**»

— це біографія у популярному форматі, фото та найвідоміші цитати про нашого видатного земляка, головного отамана військ УНР. «**Перелоги Української революції. Другий зимовий похід армії УНР**» — брошура про героїчну сторінку антибільшовицької боротьби. «**Усна історія російсько-української війни в 2014—16 рр.**» — це розповіді добровольців, волонтерів та інших учасників збройного протистояння російській агресії. В основі видання «**Друга світова війна в історичній пам'яті України. За матеріалами Українського інституту національної пам'яті**» ідея боротьби українського народу за власну державу. Через її відсутність українці під час II світової опинилися по різні сторони фронту. Проаналізовано боротьбу УПА

та інші події, що відбувалися на території України, починаючи від проголошення Карпатської України у березні 1939 року. У книжці «**Наш Крим**». **Неросійські історії українського півострова**» співробітники УІНП спростовують міф про Крим як «ісконно руську землю», який став наріжним каменем пропагандистської кампанії Москви і в переддень анексії півострова, і нині. Монографія професора Тараса Чухліба «**Козаки та монархи**» — це висвітлення відносин ранньомодерної Української держави 1648—1721, зокрема стосунків гетьманських урядів із володарями Речі Посполитої, Московщини, Кримського ханства, Османської та Австрійської імперій, Шведського королівства й проаналізовано міжнародно-політичний статус Української козацької держави у II половині XVII — на початку XVIII століть; наукова праця «**ЧК—ГПУ—НКВД в Україні**» — це збірка документів, які розкривають «кухню» чекістських структур із проведення терору проти еліти української нації; у брошурі «**Голодомор не зламав**» із передмовою Володимира В'ятровича описується кремлівський геноцид української нації у 1932—33 рр.

«Співпраця з УІНП триває, тож солдати тепер мають ще й інтелектуальну зброю — книги, що доносять історичну правду замість російсько-імперських побрехеньок», — наголошують просвітяни Полтавщини.

Прес-центр Полтавського обласного товариства «Просвіта»

У заході взяв участь **Микола Лисенко** — один із лідерів Чорнухинського районного об'єднання товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, очільник «Чорнухинського земляцтва» — громадської організації, що об'єднує земляків Онукія Богуна й опікується відновленням національної пам'яті. «Коли з'явилась маленька інформація про Онукія Богуна, ми створили Фейсбук-групу, яка стала майданчиком з пошуку і систематизації всієї інформації. Так з'ясували його автобіографію. Це була сенсація у середовищі Чорнухинських краєзнавців», — розповів Микола Лисенко.

У книзі вперше опубліковано текст автобіографії адміністративного старшини військового міністерства Української Народної Республіки (УНР) Онукія Богуна. Свій життєпис створив у таборах інтернованих у 1920-х роках. Перебував в епіцентрі українського громадського, культурного, політичного життя, працював у Катеринославській і Київській земських виставках, брав участь у Першій світовій війні, в українізації російської армії, першій більшовицько-українській війні, у двох Зимових походах армії УНР. Автобіографія є унікальним історичним джерелом, яке деталізує низку сюжетів української історії початку XX століття. Для дослідниці козацької історії, 83-річної **Людмили Богун**, пошук інформації і увічнення пам'яті про свого діда Онукія стало справою усього життя. Війна та російсько-більшовицька окупація України перервали

Опубліковано спогади Онукія Богуна

Старшина армії УНР, уродженець Чорнухинського району Полтавщини Онукія Богун став головною постаттю 7-ї книги тому «Реабілітовані історією. Рівненська область». Її вихід у світ присвячено 100-річчю Української революції 1917—1921 років. Презентацію книги провів «Благодійний Фонд ім. Івана Богуна» в Українському кризовому медіа-центрі Києва.

зв'язок між сім'єю, яка залишилася на Полтавщині, та Онукієм. Залишилися лише спогади від батька Івана, який також воював у Армії УНР, за що і зазнав репресій від російсько-комуністичної влади та був ув'язнений на 10 років у сталінських таборах. За часів радянської влади проводити пошук було практично неможливо, а версії про Онукія Богуна лише вказували, що той з військами Симона Петлюри перейшов кордон та перебував на території Польщі.

Небайдужі краєзнавці Рівненщини утворили Благодійний Фонд ім. Івана Богуна, аби системніше рухати справу з пошуку даних, увічнення пам'яті українських Героїв, репресованих та жертв Голодомору-геноциду. Книга — це результат спільної праці цього фонду на чолі із Людмилою Богун та науково-редакційної групи «Реабілітовані історією. Рівненська область». Її керівник, доцент кафедри історії Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука **Андрій Жив'юк** відзначив, що текст автобіографії залишено практично без змін — зокрема, збережено лексику, правопис, граматичні форми, засвоєні автором напри-

кінці XIX—на початку XX ст. на Полтавщині, Слобожанщині та у Києві.

У вступному слові до книги «Життєписи діячів УНР як джерело вивчення української революції» доктор історичних наук, професор кафедри історії України Рівненського державного гуманітарного університету, завідувач наукової редакції науково-редакційної групи книги «Реабілітовані історією. Рівненська область» **Руслана Давидюк** вказує на важкі умови життя та непросту долю вимушеного емігранта — учасника Української революції 1917—1921 рр.: «Уродженець с. Білоусівка Лохвицького повіту Полтавської губернії, учасник двох Зимових походів Онукія Богуна у боях з більшовіками був двічі поранений і контужений, у результаті чого на 75% втратив працездатність та слух, але продовжував боротися за визволення України. Адміністративному старшині армії УНР Онукію Богуна вдалося уникнути розстрілу під Базаром і «пробратися» через кордон до Польщі. 24 листопада 1921 р. він потрапив до табору інтернованих у Каліші, перебував там до серпня 1927 р. Мріяв, щоб його діти здобули освіту в українській гімназії, вчилися в Українській господар-

ській академії у Подєбрадах, переїмався переїздом до Польщі своєї родини, повсякчас клопотався за це перед владою, хоча це «було нелегко і недешево».

У листопаді 1929 р. військова медична комісія у Луцьку визнала Онукія Богуна інвалідом з правом військової ренти по IV категорії, однак цю ренту він не зміг отримати, поязак не мав польського громадянства. Він помер 7 вересня 1937 р. в Острозі, і через два дні був похований на православному цвинтарі по вулиці Бельмаж, але могила не збереглася. Проте дослідник і художник-реставратор Державного історико-культурного заповідника м. Острога **Микола Бендюк**, краєзнавці та історики не полишають спроб знайти місце поховання Онукія Богуна. На сторінках «Острозького краєзнавчого збірника», де була розміщена стаття про постаті учасників національно-визвольного руху першої половини XX століття, Микола Бендюк звернувся до старожилів острожан: «Онукій Боун, колишній петлюрівець і великий патріот, помер і був похований в місті Острозі. Про це є згадка в періодичному журналі «Шлях», який видавався в Луцьку. На жаль, де сама могила, ми поки що не знаємо.

Якщо хтось із старожилів острожан, можливо, щось знає про це, прохання звернутися в редакційну групу».

«Державницька позиція та боротьба за утвердження національної ідеї в спогадах потомственого козака Онукія Богуна переконливо відображають високі патріотичні та духовні цінності українського козацтва», — переконаний Гетьман Українського козацтва **Микола Пантелюк**. Правнук Онукія Богуна **В'ячеслав Релько**, зазначив, що публікація спогадів Онукія Богуна має не тільки велике історичне, а й значне суспільне значення, оскільки кожен, хто докладе зусиль, має шанс віднайти своє родове коріння, зберегти і передати наступним поколінням пам'ять про предків.

Насамкінець учасники презентації оглянули слайди картин маляра-баталіста **Артура Орльонова**, серед мистецького доробку якого — портрети знакових постатей визвольних змагань, наприклад, Голови Директорії УНР Симона Петлюри. Додатково, щоб увіковічнити пам'ять Онукія Богуна, українські маляри-баталісти розпочали портретний проект. «Рік тому виникла ідея створити проект — «Історія однієї сім'ї», уже створили 7 портретів, і на черзі найголовніший портрет Онукія Богуна», — розповів Артур Орльонов.

За матеріалами Українського кризового медіа-центру підготовлено прес-центром Полтавського ОО ВУТ «Просвіта»

«Просвіта» та «Колос» єднають краян

У рік відзначення 150-річчя від Дня заснування Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка на теренах смаглявої Таврії проводяться не лише культурно-просвітницькі чи літературно-мистецькі заходи, а й спортивні об'єднувальні змагання. 11 серпня нинішнього року у м. Скадовськ на березі гостинного Чорного моря відбулися Всеукраїнські спортивні змагання серед голів сільських, селищних рад, голів і старост об'єднаних територіальних громад.

Олег ОЛЕКСЮК,
Голова Херсонського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка

Спільно з Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка до організації та проведення заходу долучилися Всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство «Колос», Міністерство молоді та спорту України та комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму. Сільські та селищні голови, старости та голови об'єднаних територіальних громад з 18 областей України взяли активну участь у спортивних змаганнях з 8 видів спорту, а саме: шахів та шашок, настільного тенісу та волейболу, міні-футболу та дартсу, більярду та гирьового спорту. В спортивному гарті єдналися представники органів місцевого самоврядування України в єдину родину, в якій пріоритетом є здоровий спосіб життя.

Серед 18 шахістів абсолютним чемпіоном, здобувши 14 можливих з 14 балів, став представник Львівської області Ігор Ільницький. Друге місце виборов Сергій Розсоха з Миколаївської області (10 балів), а почесне третє місце посів Михайло Дяків з Івано-Франківщини (9 балів). Якщо у шахах змагалися чоловіки, то в шашках продемонстрували свої інтелектуальні здібності представники слабкої статі. Перше місце серед 17 учасників посіла представниця Вінницької області Олена Мазуренко (12 балів), друге виборола Ірина Яременко з Київщини (11 балів), а третє — Любов Дудно із Запорізької області (10 балів).

Серед 14 гирьовиків кращим виявився Микола Паур з Чернівецької області, другу сходинку посів Леонід Хомич з Рівненської області, а третю — Віктор Якимович та Віктор Рябоконт з Полтавщини.

В настільному тенісі серед чоловіків із 18 учасників найспритнішим виявився представник Львівської області Олег Станкевич, друге місце виборов Віктор Лаврик із Запорізької області, а третє — Микола Лисюк з Житомирщини. А у настільному тенісі серед жінок із 13 учасників представниця Запорізької області Віра Рулевська виборола перше місце, друге здобула представниця Чернівецької області Катерина Танасійчук,

а третє посіла представниця Кіровоградської області Ольга Яценко.

У змаганнях з дартсу серед 16 жінок найбільш точною виявилася Надія Масалітіна із Сумщини, другу сходинку посіла представниця Миколаївщини Тетяна Кучер, а третю — Тетяна Ільчук із Житомирщини.

Із 17 чоловіків найбільш вмільм більярдистом виявився Юрій Живиця із Запорізької області, друге місце здобув Олександр Смітюх з Київської області, а третє виборов Олександр Корзунт із Житомирщини.

Серед 8 збірних волейбольних команд здобули перемогу чоловіки з Вінницької області, друге місце вибороли представники Чернівецької області, а третє — волейболісти з Кіровоградщини.

У змаганнях з міні-футболу (футзалу) серед 11 команд здобули звання чемпіона змагань представники Івано-Франківської області, друге місце у футболістів Житомирської області, а третє — у футболістів з Полтавщини.

Ці змагання познайомили та згуртували керівників органів місцевого самоврядування з різних регіонів України і сприяли розвитку соціально-економічних відносин між новоствореними громадами соборної України. «Просвіта» завжди виступає об'єднуючою силою між країнами різних територій, тож і у співпраці з Всеукраїнським фізкультурно-спортивним товариством «Колос», це не останній проект, який сприятиме єднанню громадян соборної незалежної України.

У рік відзначення 150-річчя від Дня заснування Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, народному депутату України шести скликань, лауреату Національної премії імені Тараса Шевченка, заслуженому діячеві мистецтв України Павлові Михайловичу Мовчану, який підтримав ініціативу щодо проведення Всеукраїнських вищезазначених спортивних змагань, надавши пам'ятні призи, виготовлені у Видавничому Центрі «Просвіта».

Фестиваль «Відлуння душі» відбудеться на день янгола Наталії

Олег ОЛЕКСЮК,
поет, член НСПУ, НСЖУ, голова Херсонського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Гімн Всеукраїнського дитячого фестивалю бандуристів «Таврійські зустрічі» (музика Анатолія Скуратівського), Гімн Всеукраїнського благодійного фестивалю народної творчості «Купальські зорі» (музика Миколи Безвуляка), визитівка аматорського народного ансамблю народної пісні «Макітерка» Пам'ятнського сільського будинку культури (музика Миколи Безвуляка), пісні про рідні серцю села Долматівка, Добропілля, Кардашинка та про Голу Пристань і нині вилунують у душах краян. Композитори Валерій Другальов, Ігор Полевиков, Володимир Телюк, Микола Свидок, Валентин Плаксеев, Анатолій Скуратівський, Микола Безвуляк, Андрій Білецький, Павло Дворський створювали і створюють українські шлягери, дякуючи текстам поетеси Наталії Коломієць.

Цьогоріч пані Наталя мала б відсвяткувати своє 55-річчя, але вже 4 роковини від того зимового дня, коли відома українська поетеса Наталя Коломієць пішла у засвіти. Тож у вересні 2016 року на березі Чорного моря відбувся Перший Відкритий благодійний конкурс-фестиваль українського слова «Відлуння душі» пам'яті Наталії Коломієць, у якому понад 300 учасників фестивалю з усіх кутків соборної України своїм співом, своїми поетичними рядками склали шану великій патріотці, поетесі від Бога, просвітянці На-

таль Коломієць. А цього року саме на день янгола Наталії, 8 вересня, у великій актовій залі Голопристанського районного Будинку культури відбудеться II Відкритий благодійний конкурс-фестиваль українського слова «Відлуння душі» пам'яті Наталії Коломієць. Як зазначив голова оргкомітету, перший заступник голови Голопристанської районної державної адміністрації Віктор Богачук: «Ми маємо докласти усіх зусиль, щоб у ювілейний рік Наталії Коломієць фестиваль її пам'яті відбувся на належному рівні».

У п'ятницю, 3 серпня 2018 року відбулося чергове засідання Оргкомітету фестивалю, на якому учасники засідання визначилися, що відбіркові тури треба проводити в кілька локацій, а саме: читці творів Наталії Коломієць і патріотичних творів інших українських поетів матимуть змогу проявити себе у світлиці Голопристанської міської бібліотеки, поети та композитори — у міському краєзнавчому музеї. Солісти-вокалісти, вокальні гурти, дуети, тріо та квартети, вокальні ансамблі та хори змага-

тимуться біля альтанки на набережній міста Гола Пристань (в разі дощу змагання серед вокалістів відбудеться в актовій залі міського Палацу культури «Сузір'я»), а Гала-концерт переможців і почесних гостей фестивалю порадє шанувальників української пісні у великій актовій залі Голопристанського районного Будинку культури. Українські меценати відгукуються на пропозиції оргкомітету фестивалю. Сподіваємося, що коло партнерів із питань організації та проведення фестивалю розширюватиметься.

Тож шановні поети та композитори, співаки та вокальні ансамблі, просимо не зволікати, а вже сьогодні надсилати заявки учасника фестивалю на електронні адреси: gopri-kultura@meta.ua або osvita-gopri@ukr.net

З Положенням про Відкритий конкурс-фестиваль українського слова «Відлуння душі» пам'яті Наталії Коломієць та зразком заявки учасника Фестивалю можна ознайомитися на сайті: www.gopri-kultura.pro.kherson.ua або ж на сайті Голопристанської райдержадміністрації.

Валентина ШЕМЧУК,
член НСЖУ, кавалер ордена Пресвятої Богородиці
Фото Тетяни ГРИГОР'ЄВОЇ

Із благословення Високопреосвященнішого Афанасія, Архієпископа Харківського і Полтавського Української Автокефальної Православної Церкви, юні полтавці в червні-серпні вдруге навчалися й відпочивали в Івонченцях.

Благодійний дитячий патріотичний пленер «Відкрий себе! Літня денна школа-табір» організований у селищі настоятелем Свято-Михайлівського храму ХПЄ УАПЦ ієреєм Олександром та матінкою Олександрою Горями разом із педагогами, громадськими діячами й батьками.

Учні шкіл міста Полтави захоплено опанували нові знання та творчо розважалися. Дитячі малюнки сяяли ширістю спілкування, дивували майстерністю юні актори, дзвеніли радісні вірші!

За облаштування спортивного майданчика заслужений праців-

Удруге добродійний патріотичний пленер Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ зібрав дітей на Полтавщині

ник культури України, голова Полтавського міського православного сестринства святої княгині Ольги Валентина Шемчук подякувала генеральному директору ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод» Андріанові Литовченку.

Із особливою зосередженістю діти зустріли зразковий виступ своїх однолітків — вихованців Громадської організації «Полтавська обласна федерація кіокушин карате», чемпіонів та багаторазових призерів України, Білорусії й Польщі під керівництвом президента Олександра Костенка та тренера Дмитра Ішенка.

Учасники благодійного патріотичного пленеру прагнули наслідувати своїх наставників — фахівців Аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситу-

ацій у Полтавській області. Діти були уважними учнями. Дівчата теж не пасли задніх! Щиро дякуємо Начальникові АРЗ-СП ГУ ДС України з надзвичайних ситуацій на Полтавщині, полковникові служби цивільного захисту Романові Кирилівку.

Після насиченого дня — на ставок у сусіднє селище Тахтаулове! Щоб дістатися до нього, необхідно здолати 3 км велосипедного шляху! Відпочинок видався веселим і корисним!

Вистачало часу дітям і повудити карасів — п'ятдесят рибин проти дванадцяти минулого року! За цю можливість дякуємо Полтавській обласній громадській організації «Природоохоронне Товариство любителівського рибальства «Світанок» та її голові Андрієві Воронцову, а також парадіянинові Олексію Григор'єву.

Стрілецькі та повстанські пісні у виконанні волонтерів: народної артистки Світлани Мирводи та поета-пісняря з Луцька Миколи Більшевича у Вовчак

Світлана ЧОРНА,
Георгій ЛУК'ЯНЧУК,
Київ-Луцьк-Пляшева-Берестечко-Лобачівка-Вовчак-Київ

Неофіційним славнем VIII фестивалю українського фольклору "Берегиня", що чотири дні вирував у Луцьку, Берестечку, Пляшеві та урочищі Вовчак Турійського району, у селі Лобачівка Горохівського району стала пісня "Волинь моя, краса моя, земля моя сонячна". Захоплені гостинністю і щедрістю волинян, віковими традиціями й давньою історією волинської землі, мальовничими краєвидами, 2,5 тисячі учасників дійства — народні артисти, бандуристи, учасники художньої самодіяльності, фольклористи, етнографи, майстри з усієї України та представники Франції, Словаччини, Білорусі й Польщі вплели у вінок української національної культури свої пісні та обряди, традиції, поетичне слово. А вже на гостину до "Берегині" завітало тільки з Волинської області понад 100 творчих колективів і гуртів, та ще понад 30 з інших країв та з-за кордону!

Масштабний фестиваль, котрий зібрав під свої знамена представників з Київщини, Миколаївщини, Кіровоградщини, Дніпропетровщини, Прикарпаття, Чернігівської, Черкаської, Хмельницької та інших областей, нарешті відновився після п'яти років перерви. Євромайдан, анексія Криму, російсько-українська війна, на яку добровольцями пішло чимало волинян, внесли свої корективи у програму фесту. Але ніщо так не об'єднує людей, як гарна пісня. А чудова українська пісня, почута від дідів, повстанців УПА, що зародилася саме на Волині, яка і складена під "Градами" на Донбасі, якраз і виховує щирий український патріотизм.

Фестиваль "Берегиня" розпочався з ходи центральною вулицею

Луцька — проспектом Волі та продовжився на пісенному вічі с замку Любарта.

— Це мобілізація через культуру, — каже народний депутат ВР Ірина Констанкевич. — Такий фестиваль потрібен, аби ми побачили свою силу й потугу. Українці повинні утверджувати себе, не лише оберігаючи своє минуле, а й показувати, що в українського світоглядного потенціалу є велике майбутнє.

— Ми довго вагалися — чи потрібен фестиваль, чи ні у такий нелегкий для України час, як сьогодні, — зазначив голова Волинської облдержадміністрації Олександр Савченко. — Триває війна, гинуть наші патріоти. З Волині чи не найбільше пішло добровольців на фронт. Вони довели, що Україна вміє оборонятися і перемагати, адже ми зупинили сильного ворога. Нині наша земля потребує відновлення, а відновлення можливе лише через традиції, на які так багата Волинь.

Як зазначив виконавчач об'єднання Луцького міського голови Григорій Пустовіт, "наше право і обов'язок — берегти те, що нам лишили у спадок предки".

Під вежами давнього замку розгорталася дійство, що вразило присутніх своїм колоритом: "Волинь, благословенна ти в віках". Здається, на цій землі нічого не змінилося за минулі століття: стукотять ковалі, розкручують гончарний круг гончарі, а дівчата й хлопці, жінки й чоловіки заводять то одну, то іншу пісню.

На сцені народний аматорський гурт трієтих музик "Вусаці" і фольклорний колектив "Кралиця" з Вінницької області, ансамблі "Надвечір'я" із Запоріжжя і "Берегиня" з Миколаївщини, театр фольклорної пісні "Дивина" з Донецької області. На Волинь приїхало кілька творчих колективів з Донбасу, зокрема з Ясинуватського та Волно-

Оберіг наших душ

9—13 серпня 2018 року на Волині успішно відбувся VIII Міжнародний фестиваль українського фольклору "Берегиня". Це надзвичайно важлива, неординарна й самобутня культурно-мистецька подія не лише для Волині, а й усієї України.

Мета фестивалю — збереження скарбів народного мистецтва як основи нематеріальної культурної спадщини, відтворення календарної обрядовості літньо-осіннього циклу "Від зажинок до Пречистої", популяризація традиційних народних ремесел і головне — виховання національного світогляду.

васького районів. Волноваха, під якою на початку війни загинула група військовослужбовців з Волині, тепер місто-побратим Луцька. Волиняни активно допомагають тим, хто живе неподалік лінії фронту. Як зазначив Олександр Савченко, коштом місцевих підприємців у Волновасі зведено новий величний храм.

З особливою теплою зустріччю глядачі ансамбль "Волиняни" Міжнародного громадського об'єднання "Волинське братство" у місті Києві. "Це єдиний ансамбль при земляцтвах у столиці, який з успіхом виступає на столичній сцені та гастролює по Волині, — зазначила заступник голови МГО Жанна Шнуренко. — Солостки ансамблю Ганна Ярмолюк і Ганна Маковська — лауреати всеукраїнських конкурсів, берігінні української пісні". Став сюрпризом виступ Валерія Маренича — лідера знаменитого тріо "Мареничі", які активно популяризували в ті далекі часи українські народні пісні...

Головний режисер фестивалю, заслужений діяч мистецтв України Ірина Хмільська зазначила: "Українська пісня особлива, вона має історію, це справжній літопис. Фестиваль потрібен, аби не перервати народну традицію. Ми зібralися не просто послівати для душі, а й показати святково-обрядові дійства, що колись побутували в Україні: обжинки, весілля, в'язання дідухів. А кожен обряд — це свій одяг, своя пісня".

"Особливість цьогорічного фестивалю ще й у тому, що "Берегиня" почала подорожувати, — сказала директор Волинського обласного науково-методичного центру культури Любов Рожнова. — Тож її майданчиком стали місця, пов'язані з історією краю — Берестечко, де 1651 року відбулася битва козаків Богдана Хмельницького з польською шляхтою, урочище Вовчак у Турійському районі — місце створення легендарної УПА. В програмі фестива-

лю вперше відбулося також і велике дитяче святково-обрядове дійство "Обжинковий вінок сплетемо".

Та найбільше оплесків на цьогорічному фестивалі отримали гості з Білорусі й Словаччини та з Франції. Франко-слов'янський хор із Тулузи під керівництвом Марі-Сюзан Дебрюй, виконав українські пісні, а коли французи, вдягнені у вишиванки, заспівали "Рева та стогне Дніпр широкий", тисячі людей встали, як встають під час виконання державного гімну. Марі-Сюзан Дебрюй каже, що у хорі лише французи, вони співають різні пісні,

Справа наліво: директор Волинського обласного науково-методичного центру культури Л. Рожнова, бандурист Т. Силенко, В. Маренич, старший науковий співробітник Українського центру культури І. Александрова

але 70—80 % з них — українські, бо в українців "сильна, потужна і красива культура".

А в центрі Луцька можна було придбати цікаві автентичні вироби майстрів на виставці народного мистецтва "Від роду і до роду. Народне мистецтво Волині".

Наступного дня учасники VIII фестивалю продовжили пісенне дійство в Берестечку театралізованим дійством "Козацька слава у віках", перед тим відвідавши місце героїчної битви українського козацтва в Пляшеві, де поклали квіти до пам'ятника Героям Берестецької битви, також відвідали Національний історико-меморіальний заповідник "Поле Берестецької битви". В Ге-

Художниця, дизайнер і майстер народної творчості Оксана Марченко під час розпису у відновлюваній хаті-штабі УПА у Вовчак

оргіївській церкві помолилися за душі убієнних захисників української землі. Того ж дня на запрошення народного артиста України Петра Панчука (артист київського театру Івана Франка) у його рідному селі Лобачівка Горохівського району ансамбль "Волиняни" Міжнародного громадського об'єднання "Волинське братство" у місті Києві дали для односельців актора концерт "Волинь моя, краса моя, земля моя сонячна".

Далі у програмі "Берегині" легендарне місце: урочище Вовчак Турійського району. Саме тут, де "десь там далеко на Волині, зродилася армія УПА!", відбулося мистецьке театралізоване дійство "Вовчак — Волинська Січ" за участю волинських, закордонних та колективів з областей України, а також мистецька акція "Ми — нащадки своїх героїв" (виставкові документальні матеріали, світлини з хронології історичних подій тощо). Звучали стрілецькі та повстанські пісні у виконанні хорових колективів і виконавців авторської пісні. З великим успіхом відбулися виступи волонтерів: народної артистки Світлани Мирводи, поета-пісняря з Луцька Миколи Більшевича, заслуженого артиста, бандуриста Тараса Силенка. У Вовчанську гості з цікавістю відвідали реконструйований бункер повстанців із раритетною зброєю та хатуштаб УПА.

А завершилася "Берегиня" гала-концертом "Уклін тобі, Україно", під час якого нагородили учасників фестивалю та порадували Святково-обрядовим дійством "Золотий вінок".

Учасники ансамблю "Волиняни" Міжнародного громадського об'єднання "Волинське братство" у місті Києві покладають квіти до пам'ятника Героям Берестецької битви

Урочиста хода учасників мистецького театралізованого дійства "Вовчак — Волинська Січ" до пам'ятника героям УПА

Тарасове слово

Валентина НОВОДОН, голова прес-центру Верхньодніпровського районного об'єднання “Просвіта” імені Т. Шевченка

Відбулися другі Шевченківські читання “Читаймо Тараса безсмертне слово”, які організували і провели просвітяни Верхньодніпровського районного об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка, що на Дніпропетровщині.

Читання відбулися біля пам'ятника Кобзареві.

Тепер ці читання, починаючи з 9 серпня ц. р., відбуваються щочетверга з 17 до 18 години.

На другі читання учасники дійства прийшли в гарному настрої та ще й у вишиванках.

Спочатку у виконанні присутніх пролунав Гімн України, а потім до учасників читань зі вступним словом звернувся голова Верхньодніпровського районного об'єднання ВУТ “Просвіта” Володимир Прищепа, який зазначив, що Т. Шевченко не тільки поклав на віतर України своє життя, а й передбачив майбутнє своєї країни. До того ж всю свою творчу енергію спрямував на відродження України, її героїчного минулого. Шевченко добре знав, що воскресити свій народ, підняти його національну гідність він зможе лише рідним словом.

Далі читання продовжила голова прес-центру районної “Просвіти” Валентина Новодон: “Тарас Шевченко рятував рідну мову, розвивав її, утверджував,

надавав їй життєвої сили. На високий шабель він підняв українську літературу. Весь світ знає його полум'яне слово, яке всюди лунає рідною мовою.

Саме сьогодні ми повинні шукати своє слово, свій край, свою родину. І це все задля нації. Якщо у вічності є дух, що не втрачає міць і силу України, то це — дух Шевченка”.

А потім присутні слухали палке слово члена НСПУ, депутата районної ради, заступника голови просвітянського об'єднання Євгена Безуса, який читав Кобзареві вірші. Виступили й інші просвітяни: Володимир Семисал, Ольга Красота.

Долучилися до Кобзаревих слова і наші місцеві поети: Іван Демченко, Микола Яковчук, Тетяна Тищенко, Ніна Кременчук та інші.

Насамкінець голова Верхньодніпровської об'єднаної територіальної громади Леонід Калініченко розповів, що Кобзареве слово чув ще змалечку, бо виріс в учительській родині Галини Іванівни та Віктора Марковича. На віршах Кобзаря вчився усе життя. І зараз намагається втілювати заповіді Тараса Шевченка в життя громади.

Біля пам'ятника Тарасові Шевченку спорудженому 2012 року (ініціатива та проект належать саме просвітянам) присутні схилили голови перед Україною.

Разом повторили заповітне Шевченкове слово:
*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время лете,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Богдана ГАЙВОРОНСЬКА
Фото Олександра ЯХТЕРА

Більше п'яти тисяч людей 18—19 серпня в селі Моринці відвідали безкоштовний п'ятий Всеукраїнський фестиваль Тараса Шевченка “Ше.Fest”. Фестиваль був заснований на 200-річний ювілей Тараса Шевченка у рідному селі поета. Подія вже втретє відбувається за підтримки Міністерства молоді та спорту України та Черкаської облдержадміністрації.

Для глядачів фестивалю вдень і вночі працювали 10 локацій. З музичної сцени лунали виступи сучасних українських гуртів: Тінь Сонця, Нумер 482, Mysterya, Колір Ночі, Go-A, ВІЙ, MniShek, Ангажемент на вівторок.

На просвітницьку галявину завітати письменники — Василь Шкляр з презентацією своєї нової книжки “Самотній вовк” і Сашко Лірник із авторськими та народними казками; відбулися лекції, зокрема від дослідниці Ольги Шарапи на тему “Осучаснення Шевченка в музейних реліквіях”, професора Ірини Савченко “Кавказ” Т. Шевченка як літературний твір і політологічний текст”, мовознавця Миколи

Зубкова “Заборонений і цензурований “Кобзар””. На галявині звучали музичні виступи від гуртів та бардів: “Тільки Світло”, “Супер-8”, “adm:t”, “Porogoka”, Богдана Тарасюк. Відбулася презентація поетичної збірки Злати-Зоряни Паламарчук та гутірки від громадських діячів: Сергія Василюка, Андрія Рибалка та інших.

П'ятий Всеукраїнський фестиваль Тараса Шевченка «Ше.Fest»

А також на галявині відбувся традиційний поетичний Ше.Батл на визначення найкращого поета фестивалю.

Театральна сцена запропонувала глядачам зустріч “Поет і княжна”, присвячену дивовижній історії стосунків Тараса Шевченка і княжни Варвари Репніної за участю Романа Веретельника (Національний університет “Кієво-Могилянська академія”) та Галини Стефанової (Центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса), та виставу “Назар Стодоля” за однойменною п'єсою Тараса Шевченка від Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. М. Л. Кривинського (режисер-постановник: Євген Курман).

Нічна програма фестивалю, для тих, хто не спить, запропонувала нічну акустику біля мальовничого Морин ставу. Ніч під зорями розділили зі слухачами українські гурти “Незабуті”, “Сонце”, “July 8” і “Ауд.238”.

На учасників фестивалю також чекали екскурсії, майстер-

класи, дитяча галявина, виставка народних майстрів і художників. Кожен зміг відчути себе земляком Шевченка, оселившись у наметовому містечку поблизу Моринців.

Організатори здивували всіх учасників і відвідувачів фестивалю кулінарним сюрпризом: зварили найбільший казан улюбленої страви Тараса Шевченка — борщ з карасями, яким пригощали всіх безкоштовно. Окрім того, кожен зміг долучитись до приготування сакральної страви. Гастро-акція відбулася за підтримки Галини Лосевої і замського сімейного клубу “Трипільське Сонце” (шеф-кухар Вадим Подпороквий).

На відвідувачів чекав ще один сюрприз: захід, у якому учасники об'єднали Україну словами Тараса Шевченка.

Лозунг цьогорічного фестивалю — “Талант бути вільним”. Організатори вважають, що Шевченко, попри непросту життєву історію, мав унікальний дар бути вільним. Читата Тараса Шевченка, що лягла в основу фестивалю цього року:

*“І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...”*

«Пісенний Спас»

У Житомирі відбувся IV Міжнародний фестиваль мистецтв імені Володимира Шинкарука

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО, прес-служба фестивалю

Фестиваль “Пісенний Спас” започаткувала 2015 року родина відомого барда, поета і педагога Володимира Шинкарука, як втілення ідеї, яку він не встиг реалізувати за життя. Організатор і натхненник фестивалю його донька, відома співачка Ірина Шинкарук. Фестиваль традиційно припадає на вихідні, наближені до 19 серпня — день народження Володимира Шинкарука.

За чотири роки існування “Пісенний Спас” став мистецьким явищем національного рівня, а його учасники демонструють високий професіоналізм. Змінюється і географія фестивалю: цьогоріч на конкурс надійшло до сотні заявок із 16 регіонів, включно із Донецькою і Луганською областями та Кримом, а також із закордону. У конкурсі взяли участь Яна Неклюдова із Білорусі та Маріам Пачулі із Грузії.

Рівень конкурсантів оцінювало професійне журі: журналістка і теле- та радіоведуча Ірина Антонович, поет і композитор,

автор хітів “Ти подобаєшся мені”, “Ні обіцянок, ні пробачень” Сергій Лазо, співачка, телеведуча і радниця міністра культури Анжеліка Рудницька, співачка, телеведуча і педагог Алла Попова, актор Володимир Талашко, засновник і художній керівник гурту “Древляни” Юрій Градовський та заступник міністра молоді і спорту Олександр Ярема. Крім того, до журі увійшли й міжнародні експерти: художній керівник Театру пісні заслуженої артистки Білорусі Ірини Дорофеевої Юрій Савош та учасник фестивалю Сан-Ремо, італійський співак Бруно Маккарі, який високо оцінив вокальні дані учасників конкурсу. “Із того, що я тут почув, скажу одразу, що кілька співаків уже можуть претендувати на міжнародні конкурси”, — зазначив він.

Цьогоріч на учасників фестивалю чекала несподіванка: у но-

мінації естрадної пісні журі вирішило виділити фольклорну підномінацію. “Справді дуже багато конкурсантів звернулося до народної пісні, до етномотивів, осучаснивши їх, вдихнувши нове життя. Але ми зіткнулися з тим, що в естрадній пісні і в етнопісні існують зовсім різні критерії. Так з'явилося рішення розділити ці стилі. Сподіваюся, наступного року нових сучасних обробок етнопісень буде більше”, — зазначила Анжеліка Рудницька.

Цікаво, що етнообробку пісні Володимира Шинкарука “Ой, на Івана, ой, на Купала” запропонувала і володар гран-прі — 17-річна білоруска з Мінська Яна Неклюдова. Вона отримала головний приз — стилізованого півника-скрипичного ключа із яблуком у центрі та професійний мікрофон.

“Пісенний Спас” стає полем для творчих експериментів. Зок-

рема на гала-концерті для шанувальників “Пісенного Спасу” справжньою несподіванкою стали два дуети, які народилися на фестивалі і вкотре підтвердили місію “Пісенного Спасу” щодо спадковості поколінь, зокрема й творчої: переможець у номінації естрадна пісня Катажина Кловська вийшла на сцену разом з членом журі Юрієм Градовським, а минулорічний володар другої премії в номінації авторська пісня Максим Гаврилишин заспівав у дуєті з Іриною Антонович пісню про війну.

Насиченою була і програма фестивального містечка, яке розгорнулося в центрі Житомира на оновленій вулиці Михайлівській. Ця вулиця нагадувала повноводу річку, а очі розбіглися від розмаїття хенд-мейду та виробів майстрів народних мистецтв. Свою поезію на фестивалі презентували і лауреати відомого літератур-

ного конкурсу “Коронація Слова”. 2010 року Володимир Шинкарук отримав першу премію “Коронації” у жанрі “Пісенна лірика”. Гостем “Пісенного Спасу” став козацький фестиваль “Стежками козацької слави”.

Головна ідея фестивалю “Пісенний Спас”-2018 — спадковість поколінь. Завдяки потужній творчій енергії та наставництву Володимира Шинкарука відбулося становлення багатьох творчих особистостей різних поколінь. І ця традиція має продовження: цьогоріч у фестивалі активну участь брали двоє синів Ірини Шинкарук — Єгор та Віктор. Талісманом фестивалю стала і двомисячна Катруся — у травні Ірина втретє стала мамою, і донька супроводжувала її на всіх підготовчих заходах фестивалю.

Наступного року чекаємо нових несподіванок. Отож до зустрічі на “Пісенному Спасі”!

Розмова

Так пробуджуються комиші,
Так скрипаль перевіряє струни.
Обізветься ніжністю в душі,
Перейде до інших серць одлунням.

Народилось слово й попливло
Між людьми, у нього є робота.
І заговорило все село
Про погоду, плани і турботи.

Люди незвичайними стають
У розмовнім, у грайливім плині.
Ті спокійні, ті ледь відстають,
Ті гарячкуваті і невпинні.

Вибігло на вулицю дитя,
Слово — і відлунює діброва.
З уст його маленьких, як життя,
Проростає українська мова.

Буйно та невпинно проростає
Понад вичахлими берегами,
Щоб заповнився рідний край
Давніми святими кольорами.

— Тату, наш лелека прилетів!
Мамо, чуєш мову солов'їну?...
І, здається, тисяча світів
Слухає співучу Україну.
08.04.1977 р.

Єдине слово

*Україна. У цьому слові для мене все.
Борис Грінченко.*

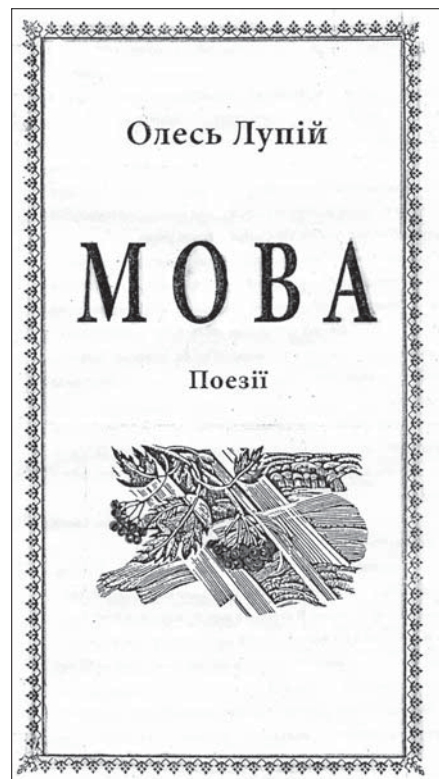
Для тебе все у цьому слові:
Родинний дім, пахучий сад,
Над полем далі волошкови,
Високий світ зелених свят.
А там, за синіми лісами,
Із дня у день впродовж віків
Гучать дзвінками голосами
Нашадки гордих козаків.
Вони єдину думу мають,
Як вийти з чорної біди,
Та між собою розмовляють
По-українському завжди
На повен голос, щоб почули
Й пани пихаті, гаспада
І ненароком не заснули,
Бо і до них прийде біда...
Та мова — то єдина зброя,
Єдина вітра, тихий рай,
Вони стоять гордо
За неї, як за рідний край.
Єдине слово — Україна
Завжди у силі, молоде.
Воно, як золотопромінна
Зоря, з неволі їх веде.
07.12.2003 р.

Непогора літери І

Від давнини була собі на світі,
Ніщо ніде не заважало їй,
І почувалась в ріднім алфавіті,
Як сарна на поляні лосівій.
Було в ній щось від готики старої,
Щось від легенди, символів поган,
Від диригента палички стрімкої
Чи від магічних знаків праслов'ян.
І налякались фіглярі безликі,
Мабуть, вона нагадувала їм,
Що в нас були володарі великі
Із регіментом і гербом своїм.
І враз нахлинула фата-моргана
На українську мову, вдарив грім,
І люті хуги, дикі урагани
Розхилитали наш родинний дім.
Людді горлалі ледве не до сказу,
Так виявляли почуття свої,
Заборонили літеру указом
І з алфавіту вивели її.
Аби убити ностальгію бунту
Та відігнати летаргійний хміль,
Позбавити нас геніїв і ґрунту,
І гвардії, і гонору поспіль
І стала літера, як гладіатор,
З пігмеями на герць й перемогла,
Над алфавітом розметала грати,
В оригіналі місце зайняла.
14.03.1991 р.

Олесь ЛУПІЙ: Рідної мови душа

Відомий український письменник, лауреат Шевченківської премії Олесь Лупій немало своїх поетичних творів присвятив рідній мові. Нещодавно він видав збірку “Мова” (Технічний центр ВУТ “Просвіта”, 2018 р., 48 с.), де вміщено поезії, написані в різні роки, більшість з яких були опубліковані в газетах, журналах, у збірках поета. В окремому виданні ці вірші творять своєрідну поему про українську мову, боротьбу за її виживання та утвердження в незалежній державі. Пропонуємо увазі читачів добірку віршів із збірки “Мова”.

Закривають українські школи

*Тільки протягом червня 2003 року
згідно з розпорядженням місцевих влад
закрито українські школи в Донецьку,
Дніпропетровську та інших містах східних
і південних областей України. (3 газет)*

Дожились, як за царя Миколи,
Закривають українські школи.
Плачуть діти, плачуть вчителі,
Та кому потрібні їх жалі...
У Донецьку, Харкові, в Криму
Українські школи “нікчому”.
Там володарюють “гаспада”,
Кажуть українцям: “Нікагда!”
Вчити українську? “А зачєм?”
І ніхто не спинить цих нікчем,
І ніхто не скаже: “Шовіністи,
Досить вже у наші справи лізти,
Досить насміхатися із нас,
Розпочався України час!
Тож віднині буде тільки так,
Як народ воліє, не інак...
Досить нарікань, прохань і сліз,
Українські школи будуть скрізь,
Де в повазі, ширості й любові
Розквітати українській мові...”
Але ще, як за царя Миколи,
Закривають українські школи,
Закривають і забороняють,
І за це чини високі мають.
10.07.2003 р.

Говоріть

Говоріть, як колись вас навчала матуся,
Говоріть, як навчав у дитинстві татусь,
Легко так, вільно так, щоб слова були в русі,
Не тримайте слова, віддавайте комусь.

Щиро так, м'яко так, починайте казати,
Як воліла б відкритися ваша душа,
Може, хочеться їй у словах політати,
Привітати когось або дати відкоша.

Слів у мові мільйон, вибирайте найкращі,
Кожне з них, лиш торкни, як струна, виграла,
Зрозумілі, вагомі й усі вони наші —
Мелодійні, дзвінки українські слова.

Обминайте чужинні слова кострубаті,
Що до нашої мови зухвало повзуть.
Говоріть, почувайтеся, наче на святі,
І натхненні слова радість вам принесуть.

Говоріть про любов і про віру у щастя,
Уникайте мовчання, нудьги і ниття,
Говоріть, хай в розмові слова веселяться,
Говоріть і продовжуйте мові життя.
31.11.2002 р.

Вороги української мови

Наше слово — то зброя, так мовила Леся
І тому ви найбільше його боїтеся.
Так боялись його ще царі-кровопивці,
Так боялись його комуністи-убивці,
Якщо бачили в нім хоч краплину любові
До своєї землі, до села, до озерця,
До калини, що теж Україною зветься.
Україна — у мові, Україна — у вірі,
Україна страшна для загарбників-звірів.
Мова може свого супротивника вбити,
Мова може навчити Вітчизну любити,
Дати юному серцю і силу могутню,
Аби простувати із нею в майбутнє.
Боїтеся, бо є у ній щось незбагненне,
Для нас — ніжне, тонке, для вас —
грізне, вогненне.
Боїтеся, бо знаєте: так не минеться
І платити за злочин таки доведеться.
А ми будем любити свою рідну мову,
Свою українську, свою колискову,
А ми будем щоденно її захищати,
Бо вона — Берегиня, бо вона — наша Мати.
22.08.2011 р.

Найдорожчий скарб

Хто зрікається мови своїх матерів,
Той не знатиме, що таке мрія,
Бо ніколи його чужомовні слова
Так, як рідні слова, не зіграють.

Хто зрікається мови батьків і дідів.
Той не знатиме, що таке щастя,
Бо доккола ніхто не почує його
Слів холодних і повних безстрастя.

Хто зрікається мови народу свого,
Той навк обідніе душею, —
Виявляти найвищі палкі почуття
Можна мовою тільки своєю.

Мов криницю, для тебе її берегли,
Щоб наснагу черпав знов і знову.
Бережи і нащадкам своїм передай
Найдорожчий цей скарб — рідну мову.
07.08.2003 р.

Почути вранці українські вісті
У рідному зросійщеному місті —
Це також радість, і радію я,
Бо все це — Українонька моя.

Радію, хоч нема чому радіти,
Повсюди розпач і зневіра скрізь,
Мов сонні, ходять безпритульні діти,
На їх очах давно немає сліз.

І, слава Богу, ми ще не померли,
Бо як не як — попереду жнива,
Що мільйонери нас іще не зжерли,
І наша Україна ще жива.

І віриться, що українські вісті
Звучати будуть в українським місті,
І скажуть всі: збулося диво з див —
Народ себе у мові відродив!
28.05.2003 р.

ДЛЯ ДІТЕЙ

Українська мова

Бог нам гарну мову дав,
щоб ми не мовчали,
а всі літери й слова
легко вимовляли.
Кожна літера — це знак,
кожна загадка,
вони з'єднуються так,
що виходить слово.
Мова наш душевний код,
даний нам від роду,
а без мови наш народ
не був би народом.
Через відстані віків,
як сила могутня,
мова наших прабатьків
лине у майбутнє.
12.02.1993 р.

Мова

Мова — наша розмова,
Мова — наша сім'я.
Я люблю рідну мову,
Бо це мова моя.

Мова, наче повітря
У квітучих садах,
Нам шомиті потрібна
Для життя у віках.

Мова світ відкриває
І свободу дає,
Мова розповідає,
Хто на світі ми є.

Чути мову пісенну
У великих містах,
Чути мову у селах
І малих хуторах,

Де гаї кучеряві,
Тиха річка пливе.
В Українській державі
Рідна мова живе.
27.06.2018 р.

Наше свято

Є у мене мова рідна
І земля своя багата,
Є держава Україна
І День Волі — наше свято.

Від Луганщини до Львова,
Від Волині до Дунаю, —
Де лунає рідна мова,
Там природа оживає.

Доки буде тут звучати
Українська мова рідна,
Доти буде наше свято,
Доти буде Україна.
09.07.2018 р.

Ігор Гавришкевич підкорює столицю

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Серед творчої та інтелектуальної еліти Львівщини за-служеному діячеві мистецтва України Ігорю Степановичу Гавришкевичу, як митцю, педагогу і громадському діячеві належить особливе місце серед художників сьогодення. Він входить у плеяду українських митців, які завоювали визнання тим, що зберегли віру в загально визнані національні ідеали. Живописець національного рівня, його творчість базується на традиціях українського народного мистецтва, яке сягає глибин історії українського народу. Творчий доробок митця — сотні мистецьких творів. Глибокі знання української культури спонукали художника до створення живописних творів серій: “Пращури” та “Козацькими стежками”, які виникли внаслідок його подорожей Україною. На особливу увагу заслуговують твори: “На козацькій чайці”, “Між Сяном і Доном”, “Меч пращурів”, “Стара воля”, “Магма пращурів”, “Воля”, “Фрески Холодного яру”, “Від пращурів”, “Намолений храм” та інші...

Ігор Гавришкевич — художник яскравого малярського темпераменту. Його твори сповнені життєвої енергії та любові до України. Картини львівського художника легко впізнати, вони нагадують фрески чи вітражі... Глядач, який хоч раз бачив роботи Ігоря Гавришкевича, запам'ятає їх назавжди.

Значна частина творів художника перебуває в багатьох музеях і збірках не лише України. Чимало робіт митця розлетілися по світу і прикрашають

Із середини червня і до середини серпня картини львівського художника Ігоря Гавришкевича були представлені в Музей-хаті Т. Г. Шевченка в центрі Києва, а з 17 серпня — напередодні Дня Незалежності розширена виставка його робіт відкрилася в Національному музеї Тараса Шевченка. Картини Гавришкевича презентують у місцях, пов'язаних із геніальним пророком України, адже серія робіт “Стежками Тараса Шевченка” виникла внаслідок його участі в експедиції “Львівські художники шляхами Тараса Шевченка”, зокрема його поїздки до Новопетровського укріплення, що у форті Тараса Шевченка в Казахстані.

поважні установи і оселі відомих людей.

Ігор Гавришкевич як педагог професійно викладає студентам Академії мистецтв основи творчості. А як директор музею-заповідника “Личаківський цвинтар” (15 років поспіль) доклав чимало зусиль, аби впорядкувати та художньо оформити пам'ятники і місця поховань відомих українських діячів — Маркіяна Шашкевича, Івана Франка, Олександра Барвінського, Івана Крип'якевича, Омеляна Огоновського. Він — один із співавторів відбудови Меморіалу воїнам Української

Галицької Армії та Поля почесних поховань, а також ініціатор та автор створення історико-документального повнометражного фільму “Стежками Личаківського Некрополя” (2009 р.).

Авторський фільм Ігоря Гавришкевича “Стежками Личаківського некрополя” — не лише науково-мистецький, а й історичний документ, що позначає один із важливих періодів національної самоідентифікації України. Однією з найголовніших тем стало спорудження Меморіалу воїнам Української Галицької Армії, серед авторів якого (художником) він був (у співав-

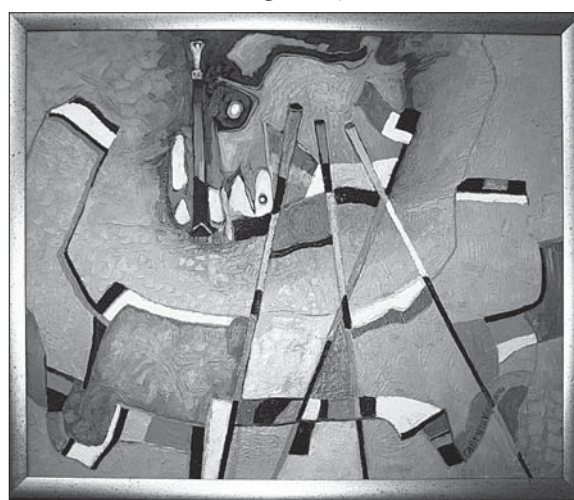
Ігор Гавришкевич під час презентації виставки

торстві з архітектором М. Федиком, скульпторами Д. Кривачем та М. Посікірою). Ідею вшанування героїв українських національно-визвольних змагань, які боролися за ідеали державності в різних військових формуваннях Першої і Другої світових воєн, він втілював не лише як керівник музею-заповідника, а як митець і громадсько-політичний діяч!

Гавришкевич — патріот своєї держави, бо так його вихова-

ли. Саме мати, яка ще до II світової війни була активісткою “Просвіти”, зуміла прищепити синові любов до історії. Пан Ігор був серед провідних активістів “Товариства Лева” (від 1987 року), Народного руху України (від 1989 року). А ще з кінця 80-х років ХХ століття працював над відродженням в Україні вертепів, колядок, народних ремесел, таких як Гаварецька чорнодимлена кераміка та Яворівська народна забавка.

В усіх своїх творчих і суспільно-культурних іпостасях художник завжди стверджує свою несхитну віру в Українську Перспективу, в структурі тих цінностей, які він генетично перейняв від родинного вогнища. В 2014—2015 роках Ігор Гавришкевич віддав на аукціони низку своїх творів, кошти від продажу яких передав воїнам АТО, а також на будівництво у Львові пам'ятників митрополиту Андрею Шептицькому та автору музики Державного гімну України Михайлу Вербицькому.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом!
ПЕРЕДПЛАТА—2018
 Нині триває передплата на 2018 рік на періодичні видання за друкованим Каталогом видань України «Преса поштою».
 Наш поштовий індекс — 30617.

<p>Засновник: Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.</p> <p>Шеф-редактор: Павло МОВЧАН</p>	<p>Головний редактор Любов ГОЛОТА</p> <p>Редколегія Любов ГОЛОТА (голова), Ярема ГОЯН, Павло МОВЧАН, Олександр ПОНОМАРІВ, Іван ЮЦУК</p> <p>Заступник головного редактора з виробничих питань Наталія СКРИННИК 278-01-30 (тел./факс)</p>	<p>Відповідальний секретар Ірина ШЕВЧУК</p> <p>Відділ культури Едуард ОВЧАРЕНКО</p> <p>Відділ коректури Тетяна ЩЕРБАК Ірина СТЕЛЬМАХ</p> <p>Комп'ютерна верстка Ірина ШЕВЧУК Володимир ЖИГУН</p> <p>Інтернет-редактор 279-39-55</p>	<p>Бухгалтерія 279-41-46</p> <p>Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001</p> <p>E-mail: slovo_prosvity@ukr.net http://slovoprosvity.org http://prosvitanews.org.ua</p> <p>Надруковано в ТОВ “Інтерекспредрук”, вул. Сім'ї Сосніних, 3.</p> <p>Загальний наклад у серпні — 16 000</p> <p>Листування з читачами — тільки на сторінках газети.</p>	<p>Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів. При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов'язкове. Індекс газети “Слово Просвіти” — 30617</p>

Микола ГРИНЬ,
член НСЖУ, лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії Пантелеймона Куліша, Бобрівський район Чернігівської обл.

«П’єси треба ставити революційного характеру, а не якісь «Гайдамаки»

Такий вердикт винесли більшовики самодіяльним артистам Кобижчі

Зробили вони це на загальних зборах членів Кобижчанського осередку компартії 27 січня 1926 року. Саме в цей час у тодішньому СРСР розпочався новий виток затягування гайок із згортання процесу українізації. Москва дуже пильно стежила за процесом культурного відродження України. Вона боялася зміцнення тенденцій до її усамостійнення. Тому розпочала гальмувати українізацію вже в самому зародку. Саме цього року Сталін у листі до Кагановича попереджав проти ухилу Миколи Хвильового, який кинув гасло “геть від Москви” і жадав повної українізації пролетаріату.

Зрозуміло, що лист “вождя” не пройшов повз увагу кобиччанських комуністів. На вже згаданих вище зборах осередку більшовиків містечка вони заслухали звіт завсільбуду Павла Кльови, який розповів, що з бібліотеки, де є дві тисячі примірників книжок, “із’яті” старі матеріали. Як і саме, можна лише здогадуватися. А ось про масову роботу сільбуду тогочасного періоду архівний документ нам розповідає, що до нього завербовано 87 осіб. Вони об’єднані в сільськогосподарський гурток (40 членів) та драматичний, до якого записалися 42 особи. Є ще юнацька секція. Вона нараховує 96 осіб і при ній створено співочий та музичний гуртки.

Як бачимо, в аграрній Кобижчі виявилось більше поціновувачів драматургії, аніж землеробів. Вважаю, що селяни ще раз підтвердили свою відданість аматорському мистецтву гри на сцені, яке зародилося в Кобижчі з давніх давен. Про сільську драматургію сивої давнини існують лише перекази. А ось про розвиток сценічного мистецтва із становленням у колишньому центрі козацької сотні Ніжинського, а згодом Київського полків, осередків організації “Просвіти” засвідчують і документи.

Але спершу про саму “Просвіту” в нашому краї. Ще 19 серпня 1908 року таємний агент поліції з позивним “Петербург” доповідав начальству про те, що в приміщенні чернігівського українського товариства “Просвіта”, що розташоване в будинку Богданової на Миколаївській вулиці, під виглядом читання рефератів, публічних лекцій, бесід, вечорів, співок, театральних репетицій збираються семінаристи, гімназисти і навіть учні міських парафіяльних шкіл, де члени товариства “Просвіта”... стали посилено вести серед них протиурядову пропаганду... Згодом це громадське об’єднання розпочало працювати і в Кобижчі — одному з найбільших на той час сіл України.

У державному архіві Чернігівської області вдалося знайти документ, де вказано, що осередки “Просвіти” існують у Бобрівці з 20 березня 1917 року, у сусідніх з нею селах Бригинцях — з 22 травня 1919 року, у Браниці — з жовтня 1920, а ось у Кобижчі — лише з листопада 1921 року. У документі вказано, що основний характер діяльності осередку просвітан бути розсадником освіти мешканців містечка. Тут треба сказати про значний інтелектуальний потенціал містечка, яке мало не тільки розвинуту аграрну сферу з розгалуженою сільськогосподарською та споживчою кооперацією, тут діяли промислові підприємства, кустарні артілі, чотири православні церкви, єврейська синагога, молитовний будинок баптистів, заклади освіти, містечко було центром волості. У низовому осередку “Просвіти” на той час об’єдналося 43

чоловіки і 21 жінка. Просвітяни за два місяці того року прочитали три лекції, на яких були присутніми 107 осіб. За два місяці своєї діяльності вони також поставили три спектаклі, які дивилися 288 осіб.

Активність вражає. І все ж, вважаю, що у документі є неточність щодо дати заснування “Просвіти” в Кобижчі. Для обґрунтування своєї думки наведу публікацію з “Чернігівської земської газети” за 1917 рік. У номері 64 йдеться про відкриття в губернській українській гімназії. Із таким проханням до Генерального секретаріату освіти звернулися і з Кобижчі. Газета пише, що звернення надійшли від сільських і волосних зборів, виконавчого комітету “Просвіти” та земської управи. Відомо, що 1917 року в Кобижчі відкрилася українська гімназія — одна з небагатьох на тодішніх теренах губернії.

Думати про помилковість у звітності щодо дати заснування “Просвіти” дає підстави й твердження автора книги “Нариси з історії Київської “Просвіти” Євгена Букета, виданій 2014 року. Він подає список існуючих бібліотек-читалень “Просвіти” станом на 1918 рік і на основі архівних документів стверджує, що в Козелецькому повіті на той час “Просвіти” були у Бобрівці, Кобижчі, Козельці, Лихолітках, Новій Басані, Чемері, Шаповалівці, Ярославці.

Подам ще один документ від 1920 року, віднайдений у Державному архіві Чернігівської області. Це статистичний звіт Козелецького унаросвіти про колективи шкіл, учителів та учнів. Там сказано, що у Бобрівці існують дві “Просвіти” — одна з них на цукроварні, а також Кобижчя у Кобижчі, дві в Новому Бикові (одна теж на цукроварні). Діють також Козацька, Пустогинська, Новобасанська, Бригинцівська, Шаснівська, Марковецька, Ярославська, Старобасанська, Мочалищенська організації.

До речі, цей же документ говорить нам, що в Кобижчі працюють дві хати-читальні. Одна з них — на Шаповалівці, бібліотеки у Кобижчі та на хуторі Плато-

нівка, підпорядкованому цьому селу.

Під час своєї “тріумфальної ходи” радянська влада чи не найпершою в свої залізні обійми в Україні взяла “Просвіту”. Щоб виправдати свої кроки, комуністична влада назвала ці осередки куркульсько-націоналістичними. Ці обійми були досить міцні і в них товариство задушили. За спогадами старожилів села, наприкінці 1921 року в Кобижчі її ліквідували політінспектор Козелецького повітового відділу народної освіти з участю представника місцевого КСМ осередку Федора Глушка. Однак ще один архівний документ дозволяє твердити, що осередок “Просвіти” в містечку протримався до 1923 року. Саме 21 березнем цього року датований запит завідувача відділу народної освіти Кобижчанського району (а Кобижча того року стала районним центром) до сільради Замоського куреня. У ньому просять надіслати дані, чи є в цій раді хата-читальня “Просвіти” і яка в ній кількість членів. У запиті цікавляться, чи “одержує ваша “Просвіта” літературу і яку саме?”, чи ведуться “співбесіди в “Просвіти” і хати-читальні і чи входять у “Просвіту” бідняки і їх кількість у процентах?”

Прикро, що в архівній теці не збереглися відповіді на ці запитання. Але логічно твердити: якби “Просвіта” не існувала вже два роки, то про це знав би завідувач відділу освіти району або його чиновники, і ця канцелярія не займалася б паперотворчістю.

Хоч як би там було, але закладені старими “просвітянськими” драматичними гуртками в селянську свідомість паростки любові до українського класичного театру владі так і не вдалося задушити в обіймах. Як і до жовтневого перевороту, в Кобижчі продовжували ставити самодіяльні театральні постановки з яскравими народними костюмами на тлі майже реальних декорацій. У репертуарі ж були вистави про козаччину, гетьманщину. Вистави аматорів сільської сцени стали звичним явищем і в них брали участь більше сотні місцевих театралів. Заради справедливості слід сказа-

ти, що на початку 20-х років минулого століття давні театральні традиції кобиччанців підтримали й окремі представники нової влади. 19 вересня 1923 року голова райвиконкому Кебкал відповів на телеграму з Ніжинського окрфінвідділу, що він туди не зможе приїхати 21 вересня “по случаю откриття в Кобижче театра...” Про відкриття театру при Кобижчанському сільбудинку йшлося і в доповіді Кобижчанського райвиконкому. У ній, зокрема, говориться, що “в день сьомої річниці Жовтня відбувся спектакль виключно із учнів місцевих шкіл, а ввечері — із любителів-артистів. Грошовий збір на останньому становив 4970 рублів”.

Врешті, постановки з національної тематики, які змушували глядачів думати про свої першоджерела, про долю родини й України, стали кісткою в горлі новоявленим архарівцям з єдиної правлячої партії. Навіть наявність у репертуарі творів українського Пророка Тараса Шевченка не врятувала самодіяльних митців від розгрому, і в ухваленому рішенні геніальну поему вони назвали “якісь там “Гайдамаки” і змусили їх викинути з репертуару, а “радувати” глядачів п’єсами революційного характеру.

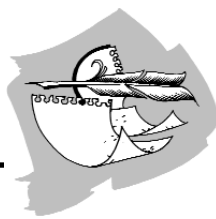
30-ті роки минулого століття — це період, коли, за словами одного із сподвижників “вождя народів товариша Сталіна”, життя стало веселіше. Влада ініціює проведення олімпіад художньої самодіяльності. А такий собі доважок до них — культурний збір. Ще один податок на згорьованих від голодомору людей. Зібрані гроші мали йти на розвиток культури. Хоч як тяжко, а мешканці Кобижчі, які люблять мистецтво, ділом виконують умови соціалістичного змагання з Носівським районом. Районна газета розповідає, що Червонопартизанська і Ворошилівська сільські ради містечка достроково виконали завдання із культзбору, і їхню роботу мають наслідувати всі села району.

Хоч як би там було, але закладені старими “просвітянськими” драмгуртками в селянську свідомість паростки любові до українського класичного театру

більшовицькій владі так і не вдалося вирвати з корінням. У перелікований рік аматори сцени з місцевого колгоспу “Більшовик” на сцені свого колбуду представили глядачам 18 вистав. Вірність традиціям підтвердили аматори кобиччанської сцени і в наступні роки. Навіть у найчорніші дні брежнєвсько-сулєвської ідеології радянського застою залишалися вірними постановкам із національної тематики.

До речі, молода Українська Народна Республіка ще 1918 року розпочала дбати про розвиток дозвілля людей. Тоді “Чернігівська земська газета” писала про розвиток народних будинків у Козелецькому повіті. Газета оприлюднила думку повітової земської управи, що побудова народних будинків, як установ, що сприяють і об’єднують культурно-просвітянську самодіяльність народу, бажана в кожному волосному поселенні. Управа вважає за необхідне, крім уже чинного народного будинку в Новій Басані і в Новому Бикові, де він будується, насамперед збудувати народний дім більш широкого типу в містечках Бобрівці, Кобижчі, Олишівці, Козельці. Потім побудова народних домів меншого типу була запланована ... в Чемері, Держанівці, Вороньках, Ярославці, Мостишах, і пізніше — в Козарах, Шаснівці, Ядлівці.

Народні доми в Кобижчі і вище перелічених селах більшовики так і не збудували. Хіба могли вони підтримати ідею Української Народної Республіки, яку втопили в народній крові. Зате 1939 року в Кобижчі помпезно провели відкриття будинку культури. Саме так більшовики назвали колбуду і відкрили його в приміщенні церкви, яку закрили “на вимогу трудящих села”, бо, мовляв, її дзвони заважають учням неподалік розташованої школи вчитися. На відкриття так званого осередку культурного життя навіть погукали шефів із Дарницького вагоноремонтного заводу, які приїхали з духовим оркестром. Комуняки не побоялися й кари Божої за таке святотатство.

Віктор ГРИЦЕНКО. Останнє побачення

Кredo

Я — поет. Така вже воля Бога...
Визнайте її — немов закон.
І Всевишнім обрана дорога,
що завжди — окремо від колон...

Не махав ніколи прапорами,
і вождем нікого не обрав,
і дружу давно лише з вітрами,
а на бурю вже не маю прав.

Бог обрав і для народин дату,
сам я вибрав мову і народ —
Україну, на хресті розп'яту,
і людей, що пораноють город.

Божий задум не мені судити —
хай по правді судить нас Господь.
Має край мій в Судний день спалити?..
Хай мою сьогодні спалить плоть!..

Могила невідомого поета

Лежу, як бачите, під тьмяним дерном,
лиш на камінні зеленіє мох.
Не тут посіяні Господні зерна,
хоча й для мене не жалів їх Бог.

Жадана тиша. Лиш напередодні
чи рік тому співали солов'ї,
та їх забрали ангели Господні,
щоб не тривожив спів думки мої.

А на могилі — ні хреста, ні квітів,
ні надпису, що тут лежить поет.
І плачуть наді мною тільки віти,
хоча й дарма: я вирвався з тенет!..

Не я, а ви ждете Страшного суду,
бо наді мною вже відбувся суд:
у двох серцях і далі жити буду
і, може, не лежатиму отут...

Я знов журюсь — душа кричить:
світ вмитий кров'ю і сльозами,
тому дарма у Божім храмі
органна музика звучить.

В цій музиці, звичайно, сила...
В душі ж відлунує: “Ганьба!”,
бо хтось продав-купив раба,
а десь брат брата взяв на вила.

Коли б з ікон над вітварями
з'явився натовпу Христос,
ридати б, мабуть, довелося
Йому кривавими сльозами.

Еволюція

З моря звірі виповзли на сушу,
в небо сині піднялися птиці...
Нам Всевишній дав безсмертну душу,
хто ж то — плаху та сокиру з криці?..

Що не витвір — знову гільйотина!
І такі ми будемо до гробу:
тягнеться до всесвіту людина,
а верта з небес творцем потопу.

Ми не з глини чи земного праху:
іншого навчив учений Дарвін.

У майбутнє дивимось без страху,
хоч чекає доля динозаврів.

Нас, напевно, жде нова програма,
більш всього, без перемін суттєвих:
все почнеться знову від Адама,
тільки змії в Раю не звабить Єви...

Не вірші пишу, а на себе донос
пишу, мов *сексот*, в комітет держбезпеки:
за давній мій гріх був розп'ятий Христос,
за мене невинно вмирили дейнеки.

Не вірші пишу, а ноту думки
і з кимось ділюся своєю печаллю:
для мене монахи звели Соловки,
та інші за мене сідали на палю.

Не вірші пишу, а таврую себе,
бо довго ходив по дорогах незрячим:
от знову хоронять, Україно, тебе,
а я це так пізно, невдаха, побачив.

Не вірші пишу, а псалом шепочу:
крім серця, не маю я іншої жертви...
Та знаю я певно: Всевишній тих чув,
хто зміг за Україну достойно померти.

Я ваших, недруги, не потребую спогадів,
хоч слово в них — як бронзове лиття.
Не потребую я хвали від погані,
а лиш хули — і тільки за життя.

Сьогодні будьмо щирими й відвертими:
живіть, немов поета й не було.
Хай вірші будуть з пам'яті зітертими,
як з карт районних батьківське село.

Були ми з ним чомусь неперспективними
(в Європі, кажуть, не такий масштаб)
і часом дуже-дуже, мабуть, дивними,
як прашурам замурзаний арап.

Ніхто не буде, знаю, гірко плакати,
й дубовий хрест не витешуть майстри.
Тож зайвого не треба набалакувати,
щоби ясу розносили вітри.

І повезуть труну не до Оленівки —
ні кладовища там, ані людей.
Тому не треба зайвої полеміки —
в яким краю відзначить ювілей!..

Я ваших, недруги, не погребую спогадів —
сльози достатньо на очах рідні...
Я жив погано, бо торкався погані —
за це Всевишній сам воздасть мені!..

Я вперше народився в дні суворі,
коли собори зводив Ярослав.
Навчався люд хилитися в покорі,
а я в душі кумирню будував.

В житті наступним в ролі менестреля
Прекрасній Дамі я складав пісні.
І з тих часів б'ють у душі джерела,
в яких жура — мов камені на дні.

Не полюбляв я лицарські турніри
і шпагу зовсім не виймав з піхов,
тож смерть знайшов на кінчику рапіри,
коли мою зневажили любов.

Мої молитви заспівали півчі,
коли на захід пролягли шляхи.
Я там зустрівся з чародієм з Вінчі,
що ніс покуту за чужі гріхи.

Сто літ потому я мости вже зводив,
торуючи над урвищами путь,
в пустелях міг знайти підземні води,
у формулах — життя людського суть.

Та будь-коли я не міняв на золото
чужої волі та своїх надій,

а лиш хотів постійно бунтувати
і по дорозі не ходив кривий.

Можливо, в світі цим живу востаннє,
бо сьоме коло пекла я пройшов,
та знов душа готова до повстання:
увосьме йду, щоб звідати любов.

“Найбільший гріх — людська гордіня”, —
чужий я вичитав рядок,
і вирвав я *кілок із тину*,
хоча на бунт вже був зарок.

Хоча вважав себе я пилом,
що впав з космічного шляху
(мене життя нещадно било
об твердь земну — тверду й суху!).

Я вже тепер не звусь поетом,
як в юності назвав себе,
хоч звнав Поезії секрети
і від землі, і від Небес.

І знову бунт. З плеча чужого
костюм — оцей душевний біль?..
Я ж не просив нічого в Бога,
а лиш страждання породіль,

коли народжую я слово,
що жаром розпіка мене...
А ворог мій плете обмови,
немов мережку з муліне...

Що заздрить хтось, я знову винен,
як винен, що не заздрю сам?
То що ж зробити я повинен,
щоб болю вірили й сльозам?..

Бунтую, зоряну годину,
як перше, жду на свій поріг,
хоча вже знаю про гордіню,
що це — мій гріх, найбільший гріх!..

Я над проваллям птицею полину
і в будні захмелію без вина,
лиш хай погладить, як малу дитину,
дарована від Господа жона.

Вітри любові вдарять у вітрила,
і шогла задзвенить, немов струна,
та за умови: щоб мене любила
дарована від Господа жона.

Я ще здійснити подвиги зумію,
хоч і вкриває скроні сивина:
мов квіти, сіє у душі надію
дарована від Господа жона.

І не загину я в життєвім вирі:
біди хлєбнути — нам не первина.
Потягне корабель мій на буксирі
дарована від Господа жона...

Що в імені твоїм?

Дружині

“Хельга, Хельга!” — стогін берегами,
після нього — шрами на лиці:
з друзями, немовби з ворогами,
за стерничку билися гребці.

“Ольго, Ольго!” — скорені древліни,
як у вічі глянула їм смерть,
кидали прокляття Ользі з ями,
у яку штовхнув їх княжий смерд.

За чужими для Русі морями
протягом кількох десятиліть
виривали це ім'я із рани
сталь варязька й візантійська мідь...

Я відкину всі, що людям дані
в церкві християнській імена:
лиш твоє — варязьке! — у гортані
має смак столітнього вина.

м. Кривий Ріг

Боляче усвідомлювати, що його — молодого, сповненого амбітних планів на завтра, — куля скосила на злеті.

Він уже не просто самовизначився, а зустрів самого себе. Сподівався від себе багато (мав для того всі підстави!). Але життя виширилося до нього зловісною гримасою.

Росія не стала прихильною для українця Побуринного. І це мимоволі наводить на сумні роздуми, в яких неминуче слово забирає похмура символічність ситуації і напрошуються широкі узагальнення. Особливо вже в контексті гібридної українсько-російської війни.

Легко уявити, де був би сьогодні Побуринний, якби не загинув тоді, коли він тільки здіймався до свого зеніту. Це — ще одна наша втрата тієї української людини, яка вже потужно виростала над пересічними індивідами і могла стати на один рівень із тими, на кому тримається український світ.

Для нас це — болісна втрата.

А для Росії — буденний факт. Там одним убивством більше чи менше не має ні для кого аніякогінського значення.